

*Szolnoki Tudományos Közlemények XIII.
Szolnok, 2009.*

SEBESTYÉNNÉ KERESZTHIDI ÁGNES¹

KIHASZNÁLATLAN LEHETŐSÉGEK A KISISKOLÁSKORI NYELVOKTATÁS SZÁMÁRA²

A tanulmány a korai nyelvoktatás és a sport kapcsolatával foglalkozik és arra a kérdésre keresi a választ, hogy a két tanítási nyelvű testnevelés hogyan járul hozzá a kisdiákok idegen nyelvi készségeinek fejlesztéséhez. A tanulmány kitér a kisiskoláskori nyelvtanítás jellemzőire, a két tanítási nyelvű iskolai oktatás fogalmára illetve a bilingvis testnevelés céljaira. Végül konkrét órai tapasztalatok bemutatásával próbál választ adni a kutatás fő kérdésére. A tanulmány minden olyan szakember számára érdekes lehet, aki keresi a lehetőségeket a diákok idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztésére anélkül, hogy ez óratöbbletet jelentene a diákság számára.

BEVEZETÉS

Jelen tanulmányban egy konkrét példán keresztül mutatom meg, miért is alkalmas a német nyelven oktattott testnevelés a kisdiákok idegen nyelvi készségeinek fejlesztésére és hogy milyen lehetőségeket rejt magában az idegen nyelvoktatás szempontjából. A dolgozat egy nagyobb kutatás része, amelynek célja az alsó tagozatos német két tanítási nyelvű oktatás elemzése és értékelése, vagyis hogyan jellemezhető ez a képzési forma, milyen pedagógiai alapelvek és nyelvelsajátítási elvek húzódnak meg mögötte, és ez hogyan valósul meg az osztályteremben egy konkrét általános iskolában. A két tanítási nyelvű alsó tagozatos oktatás empirikus vizsgálata szükséges annak érdekében, hogy képet alkothassunk a képzés minőségéről, jelen helyzetéről.

Tanulmányomban először röviden a kisiskoláskori nyelvtanítás jellemzőit, a két tanítási nyelvű iskolai oktatás fogalmát ismertetem röviden, majd pedig megvizsgálom a bilingvis testnevelésóra céljait, illetve a nyelv és a mozgás kapcsolatát. Végül rátérek a konkrét órai tapasztalatok elemzésére.

---

¹ A szerző intézménye: SZIR ABK ; e-mail címe: sebibela@invitel.hu

² Szaklektorált cikk. Leadva: 2009. szeptember 15. Elfogadva: 2009. december 10.

A tanulmány minden olyan szakember számára érdekes lehet, aki keresi a lehetőségeket a diákok idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztésére anélkül, hogy ez óratöbbletet jelentene a diákság számára.

A KISISKOLÁSKORI NYELVTANÍTÁS

„Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában” (Idegen nyelv, Kerettanterv 2000: 7). Életkori sajátosságokból adódóan ebben a folyamatban nagy szerepe van a manuális tevékenységeknek, a motorikus és emocionális elemeknek, az énekes és táncos játékoknak, a rajznak, az imitációs mozgásnak. Fontos, hogy a kisdíákok személyiségük egészében, minél több érzékszerv bevonásával vegyenek részt a nyelvsajátítási folyamatban. „Ha az idegen nyelvet nem önmagáért, nem külön tárgyként tanulja a gyermek, hanem az információszerzés eszközeként, az idegen nyelv tanulása valódi tartalmat kap.” (Sárosdyné 1999: 106). Ez teljesülni látszik a két tanítási nyelvű iskolákban, ahol az idegen nyelv a szaktárgyi ismeretek és készségek elsajátításának eszköze.

Alsó tagozaton az idegen nyelven oktatott készségtárgyak, a mi esetünkben a testnevelés biztosítja

- a játékos, észrevétlen nyelvtanulást,
- a rendszeres ismétlést
- az átfogó ismeretek kialakítását
- valódi információt tartalmazó kommunikációban való gyakorlást
- hogy a szavak tevékenységekhez kötötten, értelmes összefüggésekbe ágyazva és nem elszigetelten rögzüljenek,
- hogy az idegen nyelvnek ismeretszerzési funkciója legyen.

A két tanítási nyelvű oktatás lehetővé teszi az idegen nyelv intenzív módon történő tanítását anélkül, hogy nagyon megterhelné az iskolai órarendet. Az idegen nyelv tanulása a tanulók mindennapos tevékenységévé válhat.

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ ISKOLAI OKTATÁS MEGHATÁROZÁSA

Két tanítási nyelvű intézménynek tekinthető hazai viszonyok között az olyan intézmény, melyben idegen nyelven oktatnak bizonyos tantárgyakat meghatározott időkereten belül. A mindenkori minisztériumi előírások, irányelvek a döntőek, ezek szabályozzák az idegen nyelven tanítható tárgyakat, óraszámokat.

A jelen szabályozás értelmében (26/1997. (VII. 10.) MKM rendelet) a két tanítási nyelvű általános iskolában legalább három tantárgy célnyelven való tanulását kell lehetővé tenni. A célnyelv és a célnyelvű órák aránya nem lehet a tanuló kötelező tanórájának 35%-ánál kevesebb és 50%-ánál pedig több. A magyar nyelv és irodalom kivételével valamennyi tantárgy tanítható célnyelven, ezen tantárgyak kiválasztása az iskola jogkörébe tartozik, de a rendelkezés a tanulók életkori sajátosságainak legjobban megfelelő tantárgyakat javasolja. A rendelet előírja ezen kívül,

hogy a két tanítási nyelvű iskolai oktatásban a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak között kell, hogy legyen legalább egy olyan pedagógus, akinek a célnyelv az anyanyelve.

A tanítás két nyelven folyik, mint ahogy az iskola elnevezése is tükrözi: célnyelven és anyanyelven. Ez nem jelenti azt, hogy bizonyos tárgyakat csak idegen nyelven sajátítanak el a tanulók, természetesen a célnyelven oktatott tárgyak anyagát magyarul is megtanulják. A két tanítási nyelvű oktatásnak biztosítania kell egyrészt az idegen nyelv tanulását, másrészt a szaktárgyi ismeretek elsajátítását. A gyerekek két nyelven tanulnak, miközben két nyelven tevékenykednek. Közben nemcsak cél- és anyanyelvi kompetenciájuk fejlődik, hanem az egész személyiségükre is pozitív hatással van.

Az általános iskolában alsó tagozaton a kisdiákok életkori sajátosságait figyelembe véve elsősorban készségtárgyakat (rajz, technika, testnevelés) és környezetet tanítanak két nyelven. Továbbiakban csak a testneveléssel foglalkozok, megmutatom, hogy miért is alkalmas a két tanítási nyelvű testnevelés idegen nyelvi készségek fejlesztésére.

TESTNEVELÉS

A testnevelésórát általában a diákok többsége örömmel fogadja, hiszen minimális a teljesítménykényszer, nincsenek írásbeli feladatok, nincs számonkérés, házi feladatot nem kapnak a tanulók. Megváltozik a környezet, a diákok kikerülnek a padokból, mozoghatnak, játszhatnak, labdázhatnak.

A testnevelés és sport műveltségi terület (NAT) céljaiban elsődleges

- az egészségfejlesztő, egyben az egészség stabilitási tartományát növelő, a biológiai érést, a gyermekek egészséges testi fejlődését támogató,
- az edzettséget, a testi és lelki alkalmazkodást, a fizikai és lelki kondíciót fejlesztő,
- a sport- és mozgáskultúrával összefüggő ismereteket átadó, számonkérő,
- szórakozást, örömkeltést, a versenyzési vágy kielését biztosító funkció.

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanterv fontosnak tartja, hogy egy olyan alapozó testi műveltséget szerezzenek a tanulók, melyek segítik az egészséges testi fejlődésüket, ugyanakkor hozzájárulnak a mozgásigény fenntartásához, valamint a későbbi sportági feladatok sikeres megoldásához. Ehhez szükséges a mozgáskultúra fejlesztése, a tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása, valamint az értékes személyiségvonások fejlesztése” (Bánhidí 2001: 20).

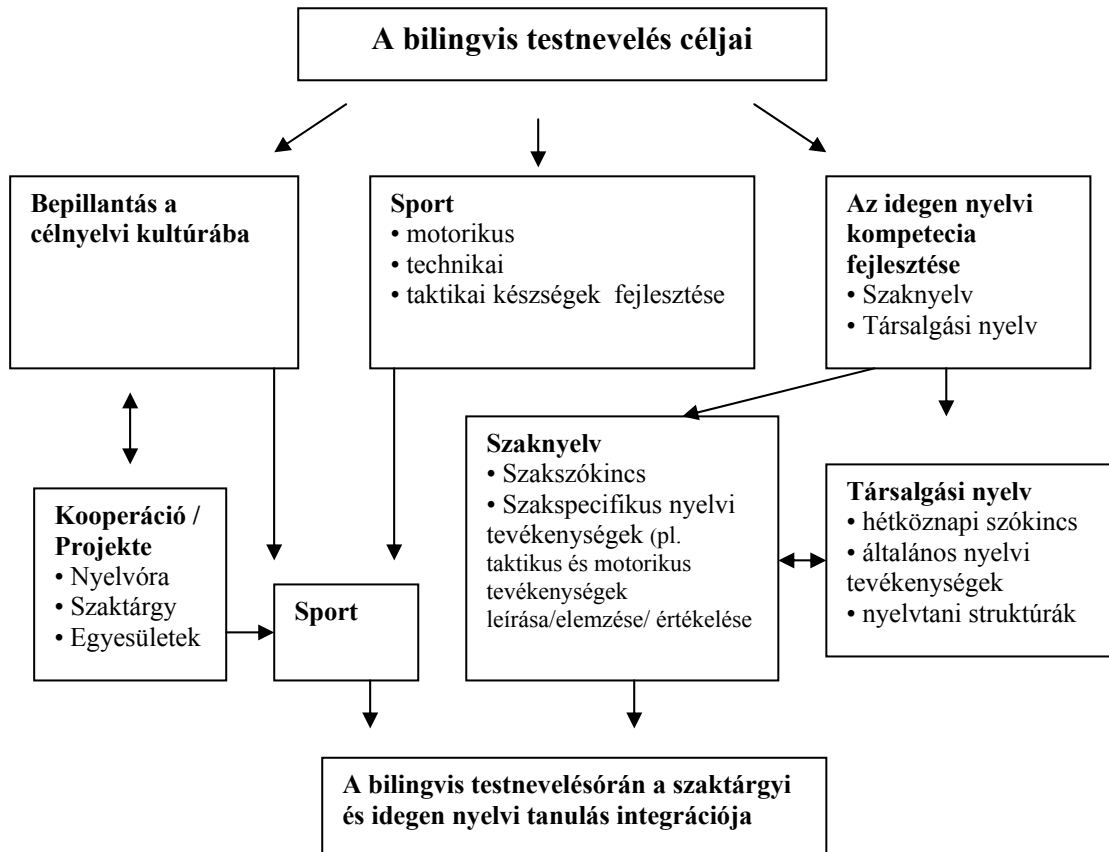
A KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ TESTNEVELÉS CÉLJAI

Petra Nietsch és Rolf Vollrath (2007), ahogy az ábra (1. sz. ábra) is mutatja, 3 fő célt különböztet meg:

1. Elsődleges cél természetesen a sport, a mozgás. A testnevelés szaktárgyi célját, tartalmát nálunk a NAT előírásai szabályozzák.
2. Második célként Nietsch és Vollrath (2007) az idegen nyelvi kultúra iránt érdeklődés felkeltését jelölik meg. Egy idegen nyelv használata új témákat tesz lehetővé a szaktárgy számára. A célnyelvi országra jellemző sportágak bepillantást engednek nyújtani a

célnyelvi kultúrába. A célnyelvi országokból származó sportolók, az olimpiai játékok, világvversenyek kiváló kiindulópontok több tantárgyat átfogó projektek készítésére.

3. A harmadik, de nem utolsó szempont a bilingvis testnevelésórán az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztése. Mivel a testnevelésóra nyelvi eszközeinek nagy része a hétköznapi nyelvből származik, egyrészt fejlődik a diákok általános kommunikációs készsége, illetve rögzül és bővül a más órákon tanult szókincs. Másrészt bizonyos szakszókincs elsajátítása is lehetővé válik.

1. sz. ábra A bilingvis testnevelés céljai Nietsch és Vollrath (2007) szerint

IDEGEN NYELV A TESTNEVELÉSÓRÁN

Miért is alkalmas a testnevelés idegen nyelvi készségek fejlesztésére alsó tagozaton, hiszen a tornaóra mozgásról szól és nem pedig a beszéd, a társalgás jellemzi? A kérdés megválaszolásakor Nietsch, Vollrath (2007) illetve Rottmann (2006) megfigyeléseire, tapasztalataira támaszkodok.

- A tanulók más kontextusban használják a német nyelvóráról ismert szavakat.
- A testnevelésóra valódi kommunikációs helyzetet biztosít. A kisdíákoknak nem olyan elképzelt szerepjátékot kell eljátszaniuk, amelybe bele kell élniük magukat.
- A tanulási folyamat jól szemléltethető, fontos szerep jut a testbeszédnek, a mimikának, a gesztusoknak. A nem verbális kommunikáció segíti a diákokat az idegen nyelvű közlések megértésében.
- A kognitív elemek motorikus mozgással vannak összekötve. A tanári utasításra a diákok mozgással, az utasítás végrehajtásával reagálnak, így a diákok azonnal visszajelzést adnak az értésről, a sikerről.

- A tanulási folyamatba több érzékszervet be lehet vonni, a diákok a nyelvsajátításában egész személyiségükkel részt vehetnek.
- A testnevelésórán elhangzó szavak, kifejezések többsége a társalgási nyelvben is előfordul és csak kisebb része tartozik szorosan a szakszókincshez. Hiszen az egyes sportágak, testrészek, mozgás fajtájának megnevezése (lassan, gyorsan ...), az irány- és helymeghatározás (hol kell a sporteszközöket felállítani, ki hova álljon, milyen irányba kell futni) a mindennapi szókincs szerves részét képezik.

A testnevelésórán, ahol bár természetesen nem a verbális kommunikáció, nem a beszédkézségek fejlesztése áll a középpontban, hanem a mozgásé, a testedzésé a fő szerep, számos olyan kommunikációs helyzet előfordul, amely alkalmas az idegen nyelvi készségek fejlesztésére.

Ezekon az órákon elsősorban a tanári beszéd dominál (Nietsch, Vollrath 2007). A testnevelő ismerteti a feladatot, felsorolja a szükséges sporteszközöket, utasításokat ad, amit a tanulók végrehajtanak. Ezeket az instrukciókat nem kell feltétlenül szóban kiadni, írásban, kártyákon is meg kaphatják a tanulók az elvégzendő feladatot. Az értést rajzokkal lehet segíteni. Ezáltal az olvasáskészség fejlesztése is lehetővé válik, de nem szabad elfelejtenünk, hogy alsó tagozatosokról van szó, a hallásértésre és a szóbeliségre kell a hangsúlyt fektetni. A vállalkozó kedvű diákok később át is vehetik a pedagógus szerepét és ők ismertetik a feladatot, természetesen idegen nyelven.

A testnevelésórán előforduló kommunikációs szándékok, mint például az üdvözlés, köszönés, búcsúzás, dicséret, fegyelmezés, figyelmeztetés, figyelemfelhívás olyan beszédszándékok, amelyek a hétköznapi életben is jelen vannak és a testnevelésórán kívüli kommunikációs helyzetekre készítene fel (Rottmann 2006). A kisdíákok így értelmes összefüggésekbe helyezve hallják a kifejezéseket, az idegen nyelvi szókincset reális helyzethez tudják kötni.

A tanulóknak az új szókincs elsajátításában természetesen segítséget kell nyújtani. Tantárgyi sajátosságokból adódóan a tevékenységek nagyon jól szemléltethetők. A pedagógus be tudja mutatni az elvégzendő feladatot, mondandóját mozgással, gesztusokkal kísérheti és akár képek, szemléltető eszközök használatához is folyamodhat. Az órákat célszerű úgy felépíteni, hogy legyen lehetőség a szavak begyakorlására, rögzítésére pl. játékos futó gyakorlatok során különböző sporteszközöket kell a megfelelő helyre szállítani vagy megadott helyre, irányba kell szaladni. A nyelvi eszközök megválasztásában figyelembe kell venni a fokozatosság elvét, mindig a könnyebbtől a nehezebb felé haladjunk. Kezdetben egyszerűbben, rövidebben fogalmazzuk meg utasításainkat, mondanivalónkat. Törekedjünk arra, hogy az órákon ugyanazt a kifejezést használjuk egy tevékenységre, ne váltogassunk, és ha már megbizonyosodtunk arról, hogy a tanulók azt értik, csak akkor lépünk tovább, használjunk szinonimát vagy bonyolultabb nyelvi struktúrát (Nietsch, Vollrath 2007).

Azonban ne felejtjük el, hogy egy két tanítási nyelvű testnevelésórának soha nem lehet kizárólagos célja a nyelvi fejlesztés, a szókincsbővítés. Meg kell találni azokat az eszközöket, utakat, amelyek lehetővé teszik, hogy a mozgás, a sport álljon a középpontban és azon keresztül bővüljenek, rögzüljenek a nyelvi ismeretek.

A MOZGÁS SZEREPE A NYELVTANÍTÁS TÖRTÉNETÉBEN

A cselekvések bevonása a nyelvtanításba természetesen nem új gondolat (Bárdos 2005). Már a XVIII. században a filantropizmus hívei az egész ember nevelésére törekedtek, ahol az akarat, az érzelmek és a test kiművelését is fontosnak tartották. Céljuk, hogy a tanulók természetközeli módszerekkel, sétákkal, beszélgetésekkel, tapasztalással szerezzenek praktikus és közhasznú ismereteket. Az oktatást játékosná, szemléletesé kívánták tenni. Trapp például az idegen nyelv oktatásához játékos feladatokat készített (Rottmann 2006).

Szűkebb értelemben véve Gouin sorozat módszerét, a Gouin-sorokat kell elsőként megemlíteni. Gouin „ráértett a cselekvésben való tanítás természetes memóriafejlesztő erejére” (Bárdos 2000: 67) a gyerekek első nyelvelsajátításának megfigyeléseiből kiindulva cselekvéssorokkal tanított nyelvet. A cselekvéseket sorozatokra bontotta és végrehajtásuk során a tanulónak mondani is kellett, hogy mit tesz. „Módszere nem lehetett eléggé sikeres, mert sorokból, ciklusokból és fő témákból álló, az egész világot leképező rendszerében ... közel nyolcezer szót kívánt elsajátíttatni egyetlen nyelvtanulási stratégia vagy inkább csak technika segítségével.” (Bárdos 2000:67).

Miközben Gouinnál a nyelvi közlés korábbi vagy a beszéddel párhuzamosan zajló cselekvésre vonatkozik, addig Palmernél ez váltja ki a cselekvést. Az 1925-ben megjelent *'Englisch through Actions'* című művében fejtette ki az első nyelvelsajátítási elven alapuló koncepcióját, amely szerint a nyelvi fejlődés első lépése a gyermeknek a nyelvi stimulusra adott motorikus reakciója (Rottmann 2006). A módszere, hogy a tanár gesztikulációval támogatott szóbeli utasításokat ad, amit a tanulók végrehajtanak.

Asher „total physical response”-nak nevezett módszere is érdekes a dolgozatomból, hiszen Asher utasítások formájában dolgozza fel és tanítja a nyelvet. A tanulók a célnyelvi utasításokra cselekvéssel válaszolnak, az értettséget a bemutatott mozgás igazolja (Bárdos 2005). Az első nyelv elsajátításakor tapasztalható sajátosságokból kiindulva stratégiája 3 fő ponton alapszik: 1) A hallásértés messze megelőzi az első megszólalást. 2) A hallásértést lehet mozgás révén fejleszteni. Asher az utasítások szövegébe építi be az elsajátítandó szavakat és nyelvtant. 3) Felesleges erőltetni az első megszólalást idegen nyelven, magától eljön az ideje a beszédnek (Bleyhl 2000).

A fenti néhány példa is azt igazolja, hogy a nyelv és a mozgás, a testnevelésóra és az idegen nyelvi óra összekapcsolható.

PÉLDA A GYAKORLATBÓL

A következőkben egy konkrét 3. osztályos testnevelésóra bemutatásán keresztül mutatom be, hogy a két tanítási nyelvű testnevelés alkalmas mind a szaktárgyi célok, követelmények teljesítésére, mind az idegen nyelvi készségek fejlesztésére. Az órát egy vidéki két tanítási nyelvű általános iskolában figyeltem meg, a megfigyelés során folyamatosan jegyzeteltem, lejegyeztem az óra menetét, a feladatokat, a nyelvhasználatot. Az óráról videó felvétel nem készült, törekedtem a tanári utasítások és a tanulói megnyilvánulások pontos lejegyzésére. A megfigyelt pedagógus

eredetileg tanítóképző főiskolán testnevelés-pedagógia speciálkollégiumot végzett és utólag levelező képzés formájában nyelvtanítói illetve főiskolai szintű végzettséget is szerzett.

A megfigyelt órán a tanulók a tornateremben gyülekeztek. Az órakezdés nem volt ismeretlen a diákok számára, a tanító magasba emelte a kezét, elhangzott a német utasítás: „*Antreten*” [Sorakozó] és a diákok a tanár előtt felsorakoztak. Német nyelven üdvözölték egymást és egy diák a tanári kérdésre válaszolva, elmondta, hogy az óráról nem hiányzik senki.

p.: „*Wer fehlt heute?*” [Ki hiányzik ma?]

diák: „*Niemand.*” [Senki.]

Az óra megszokott rituáléval kezdődött, a pedagógus karjelzéssel és szóbeli utasítással jelezte az órakezdését. Az üdvözlés, az óra eleji beszélgetés is része minden testnevelésórának, rendszeresen ismétlődő elemek. A bemelegítéshez a gyerekek nagy körben mozogva követték a tanító utasításait: „*Langsam laufen*” [Lassú futás], „*Geben*” [Járás], „*Hände hoch! Auf Zehenspitzen*” [Kezeket fel! Lábujjhegyen!], „*Auf Fersen*” [Sarkon], „*Knie hoch heben, wie ein Storch*” [Magas térdemelés, mint egy gólya], „*Jetzt kommt der Zwerg*” [Most jön a törpe]. Ezt követően két csoportot alakítottak ki. A tanulók egyik fele a terem egyik végében, a másik fele velük szemben, a terem másik végében sorakozott fel. A tanulóknak a következő feladatoknál a tanító által megjelölt formában el kellett jutniuk a velük szemben álló diákhoz, és annak megkerülésével vissza kellett jutniuk az eredeti helyükre. A pedagógus német nyelvű feladatismertetését mozgással kísérte, pontosan megmutatta, hova kell a tanulóknak felállni és mit kell csinálni. „*Zum Kind laufen, den Boden rühren, zurück geben*” [Fuss a társadhoz, érintsd meg a talajt, visszafelé sétál!], „*Jetzt kommt der Bär*” [Most jön a medve.], „*Jetzt kommt*” [Most jön a], „*Jetzt kommt der Hase*” [Most jön a nyúl.], „*Hasensprung!*” [Nyuszi ugrás.], „*Jetzt kommt der Frosch*” [Most jön a béka.], „*Jetzt kommt der Krebs*” [Most jön a rák.], „*Jetzt wie ein alter Mensch.*” [Most mint az öreg ember.], „*Jetzt kommt die Robbe*” [Most jön a fóka.]. A tanulók számára ismert volt a feladatsor, várták is a különböző állatokat, hangosan jelezték, hogy melyiket hiányolják: „*Der Frosch [béka] még nem volt.*” Az órát kiütős labdajátékkal fejezték be. Egy – egy találat esetén a pedagógus hangot adott tetszésének: „*Gut gemacht!*” [Jól csináltad.], „*Sehr gut*” [Nagyon jó]. Vitás esetben pedig gyorsan meghozta a döntést: „*Kati wirft den Ball.*” [Kati dobja a labdát.]. Összességében egy lendületes órát láttam, a gyerekek láthatóan örömet lelték a mozgásban és nem zavarta a német nyelvű óravezetés, tudták, mit kell csinálni.

ZÁRÓ GONDOLATOK

A megfigyelt óra igazolni látszik Nietsch, Vollrath (2007) és Rottmann (2006) megállapításait. A diákok más kontextusban hallják és használják a nyelvórán tanult szavakat. Az idegen nyelvű testnevelés lehetővé teszi a tanult szókincs valós helyzetbe ágyazott ismétlését. A pedagógus törekedett az idegen nyelvű óravezetésre, amit mondott, azt mutatta is. Utasításait jól szemléltette, és ez megkönnyítette az értést.

Remélem a tanulmány elérte a célját és sikerült az olvasót is meggyőzőnöm arról, hogy a két tanítási nyelvű testnevelésórán is lehetséges az idegen nyelvi készségek fejlesztése.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] BÁNHIDI Miklós: A modern testnevelés alapjai. In: Király Tibor (szerk.) A testnevelés tanítás módszertana tanítók részére. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2001, 11-21.o.
- [2] BÁRDOS Jenő: Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.
- [3] BÁRDOS Jenő: Élő nyelvtanítás-történet. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2005.
- [4] BLEYHL, Werner: Fremdsprachen in der Grundschule. Grundlage und Praxisbeispiele. Schroedel, Hannover, 2000.
- [5] Két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelveinek kiadásáról. 26/1997. (VII. 10.) MKM RENDELET . http://www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/kettan_iranyelvek.doc. 2009-07-14.
- [6] Idegen nyelv. Kerettanterv Tantárgyi Füzetek. Oktatási Minisztérium, 2000, 7.o.
- [7] Nemzeti alaptanterv.
<http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=391&articleID=6184&ctag=articlelist&iid=1>
2009-09-14
- [8] NIETSCH, Petra — VOLLRATH, Rolf: Physical Education. Sprachlernpotencial im bilingualen Sportunterricht. In: WILDHAGE, Manfred - OTTEN, Edgar: Praxis des bilingualen Unterrichts. Cornelsen Verlag, Berlin, 2007.
- [9] ROTTMANN, Birte: Sport auf Englisch. Lerngelegenheiten im bilingualen Sportunterricht. VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, 2006.
- [10] SÁROSDYNÉ Szabó Judit: Az interkulturális szemlélet érvényesülése a kisiskolások nyelvtanításában. In: KAHÁNNÉ Goldman Leonóra – POÓR Zoltán: Európai dimenziók a hazai nyelvoktatásban. Tallér kiadó, Veszprém, 1999, 105-111.o.

UNEXPLOITED OPPORTUNITIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN PRIMARY SCHOOL

The present study deals with the connection of early language teaching and sport. The question addressed is how physical education taught in a foreign language contributes to improving the language skills of young learners. The study describes the characteristics of early language teaching, the notion of content and language integrated learning and the aims of bilingual physical education. In conclusion, the main research question is answered by presenting particular classroom experience. This paper may be of interest to all experts who are seeking opportunities to improve children's foreign language competence without any additional classes.